

# KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti

številka

14

maj,

2006.

letnik II

ISSN 1845-5034

Bazovica, ti predragi si naš dom,  
roke slovenske pridne so te dale,  
spomin na tebe vedno nosil bom,  
ponos kvarnerske lepe si obale.

*Slavko Arbiter; «Bazovica»*



## **Skladatelj Josip Kaplan (1894-1996)**

*»Josip Kaplan je že polnih pet desetletij skromno, tiho in nevsiljivo navzoč v našem glasbenem in vsakodnevnem življenju, kot eden tistih glasbenikov, ki s svojim delom prispevajo k polnosti in notranji celovitosti vsega, kar v današnjem času predstavlja našo glasbeno stvarnost na izobraževalnem, izvajalskem in ustvarjalnem področju ...*

*... Skica umetniškega portreta je šele prvi korak pri predstavitvi Josipa Kaplana in njegovega dela. Skromen poskus, da se opozori nanj in na njegov delež v našem današnjem glasbenem svetu, in z željo, da bo vse ostalo storjeno čimprej.«*

*Te besede je že maja 1986 zapisal Andrija Tomašek v uvodu publikacije Skica umetniškega portreta, vse do danes edine, namenjene Josipu Kaplanu. Na knjigo nas je opozoril pesnik Slavko Arbiter, ki je glasbeniku posvetil tudi pesem Lirični portret skladatelja, prošnji Kažipota pa se je prijazno odzval maestro Franjo Bravdica in knjigo posodil za glasbenikov portret na naslovnici. Obema iskrena zahvala.*

## KAŽIPOT

Mesečnik slovenske skupnosti  
na Reki in v PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar,  
Vitimir Vitaz

Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška  
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334- 977

Glavna urednica: Marjana Mirković  
(priprava, prevodi in oprema besedil)  
tel.: 091 593 6086  
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr

Lektorica  
Darka Tepina Podgoršek

Izdajateljji:  
Slovenski dom KPD Bazovica,  
bazovica@bazovica.hr  
Svet slovenske narodne manjšine Reke  
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ  
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-503

Oblikovanje:  
Branko Lenić

Tisk: Tiskara «Sušak»

Prelom in tehnično urejanje:  
Ri-TaCom, Reka

Mesečnik finančno podpirajo:  
Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu  
Mesto Reka  
Primorsko-goranska županija

Naklada: 500 izvodov

Naslovnica:  
Josip Kaplan  
Karikatura:Bojan Grlica

## SLOVENSKI DOM KPD «BAZOVICA»

tajništvo, knjižnica in klubski prostori

torek in četrtek :  
10.00 – 12.00 in 18.00 – 20.00

tel.: 215 406, fax: 334 977

tel.: + 385 51 324 321, 215 406

**MePZ – vaje ponedeljek:**  
18.00 – 21.00

**Dramska skupina - sredi, po dogovoru**

**Folklorno-plesna skupina**

torek in četrtek: 19.00 – 21.00

**Dop. pouk slovenskega jezika in kulture**

ponedeljek, torek in sredi:

18.00 – 21.00

**Planinska skupina - torek:**

20.00 – 21.30

**Svet slovenske narodne manjšine Reke**

četrtek: 10.00 – 12.00

**Svet slovenske narodne manjšine PGŽ**

sredi: 10.00 – 12.00

vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

**Hišnica: Marija Darapi, tel.: 337 000**

**Gostinska ponudba:**

Buffet Saratea, tel.: 331 079

**Kažipot maj 2006, št. 14,**

**letnik II**

### Kazalo:

3..... Obvestila

7..... Dogodki april

23... Napoved maj

26... Nespregledano

27....Iz drugih društev in svetov

28p....Aktualno

## EGON : KURČŠLUS



## OBVESTILO

### Priprave na 60. obletnico društva

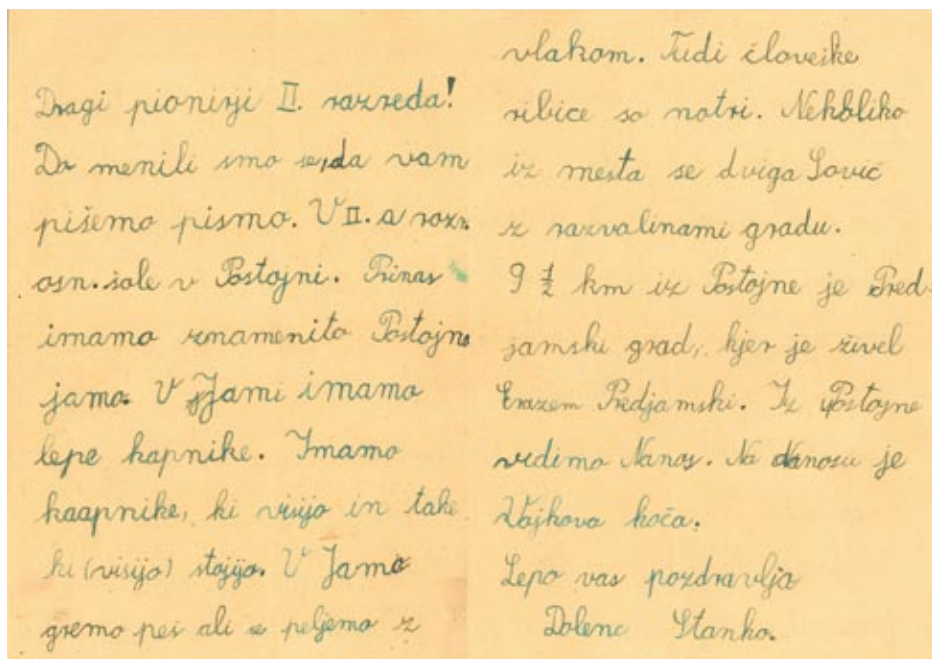
Znova vabimo vse, ki imajo stare dokumente, fotografije, izkaznice, plakate, obvestila, oglase ali izrezke iz časopisov, ki pričajo o dejavnosti društva Bazovica ali slovenski skupnosti na Reki, da nam jih odstopijo na vpogled. Želeli bi izpopolniti dokumentacijo za arhivsko zbirko in jo predstaviti ob jubileju.

### Iz arhiva

Nedavno prejeto gradivo se nahaja v obdelavi pri mladi raziskovalki Barbari Riman, ki o društvu pripravlja tudi monografijo. Zaradi študijskih obveznosti ni mogla omogočiti vpogleda v arhiv, v katerem gre po njenih besedah v glavnem za osebno korespondenco, zato bo večji del društvene arhiva potrebno še poiskati.

Tajnici Slovenskega doma v Zagrebu Miri Bahun pa se zahvaljujemo za kopijo strani iz knjige zapisnikov, iz katere je razvidno, da je KPD Bazovica kot podružnica zagrebškega društva ustanovljeno leta 1947 in ne leto prej, kot omenja monografija (Silvin Jerman in Ilinka Todorovski, Slovenski dom 1929 – 1999. Zagreb 1999, str. 43). Žal, zapisnikov z njihovih občnih zborov (še) ni mogoče dobiti na vpogled. Upajmo, da bo sčasoma arhiv, v zagrebškem društvu enako kot tudi v Bazovici, sčasoma urejen in dostopen širšemu članstvu.

**Iz arhiva Zore Ausec: pismo učenca 2. r. OŠ Stanka Dolenca iz Postojne vrstnikom na Reki**



## 14. Matetićeve dnevi letos posvečeni Josipu Kaplanu

Matetićeve dnevi (7.–10. april), prireditelj zborovskega petja, potekajo od leta 1980, njihova pozornost pa je namenjena glasbeni ustvarjalnosti Ivana Matetića Ronjgova in drugih skladateljev čakavskega glasbeno-jezikovnega okvira. Dnevi so bili letos posvečeni skladatelju in zborovodji Josipu Kaplanu. Njegova dela so bila med drugim na sporedu na Večeru primorskih skladateljev 9. aprila v Marmorini dvorani Guvernerjeve palače: skladba Lan v izvedbi sopranistke Ingrid Haller in klavirski spremljavi Roberta Hallera, skladbi Morje in Oči pesnika, ki ju je zapela mezosopranistka Anđelka Rušin ob klavirski spremljavi Nine Kovačić, Rondo za godala v izvedbi Reškega komornega orkestra pod vodstvom Davida Stefanuttija ter skladbi Jutro ob morju in Mesto moje lepo v izvedbi ženske in moške klape Kastav pod vodstvom Saše Matovine. Dušan Prašelj se je odločil za zahtevno skladbo Galjotova pesan za bas solo in mešani zbor; solist je bil Robert Kolar.

**Poseben prispevek o glasbeniku Josipu Kaplanu je ob desetletnici smrti pripravila muzikologinja dr. Marija Riman, docentka na reški Filozofski fakulteti in tudi članica društva:**

**Josip Kaplan**

(Krško, 23.10.1910–Lovran, 25.3.1996)

Josip Kaplan se je rodil 23. oktobra 1910 v Krškem. Kot šestletnik se je pri mestnem učitelju v Krškem začel učiti violino. Glasbeno izob-

raževanje je nadaljeval na Državni glasbeni akademiji v Zagrebu, kot glavni predmet je imel fagot. Študij fagota je končal v razredu prof. Josipa Ježka na glasbeni akademiji v Zagrebu. Kaplan je študiral pri priznanih zagrebških pedagogih, kot so Franjo Dugan st., Fran Lhotka, Rudolf Matz in Krsto Odak. Med študijem se je spoznal z Ivanom Matetićem Ronjgovim, ki ga je pozneje spodbujal pri ustvarjanju v duhu istrsko-primorskega glasbenega izražanja. Kompozicijo je končal v razredu prof. Blaža Arničana na akademiji za glasbo v Ljubljani.

Po diplomi fagotista je Kaplan leta 1936 postal zborovodja Hrvaškega pevskega društva Tomašević v Jajcu. Kot srednješolski profesor glasbe in zborovodja je delal v Banjaluki, kjer je vodil Hrvaško pevsko društvo Nada (Upanje) in delavsko kulturno-umetniško društvo Pelagić. Takrat se je prvič predstavil tudi kot skladatelj. Leta 1938 je bila namreč prvič izvedena njegova Bosanska rapsodija za mešani zbor. Po Banjaluki je Josip Kaplan poučeval petje na gimnaziji v Novi Gradiški, vodil pa je tudi Delavsko kulturno-umetniško društvo Crvena zvijezda (Rdeča zvezda).

V obdobju od 1949 do 1959 je Kaplan živel v Pulju. Na Učiteljišču Viktor Car Emin je poučeval predmete s področja glasbene teorije in vodil šolski zbor. Na puljski glasbeni šoli je sočasno predaval solfeggio in klavir ter igral violo v godalnem kvartetu. Vodil je tudi zbor Delavskega kulturno-umetniškega društva Bratstvo-jedinstvo (Bratstvo-enotnost) v Vodnjanu in zbor Matko Brajša Rašan v Pulju.

Leta 1959 je Kaplan živel na Reki in predaval na Učiteljskišću. Po njegovi ukinitvi leta 1963 je postal profesor na novi pedagoški gimnaziji. V obdobju od 1964 do 1979 oz. do upokojitve je delal kot profesor na Glasbeni šoli Ivan Matetić Ronjgov na Reki. Prav tako je kot zunanji sodelavec predaval na katedri za Predšolsko vzgojo in razredni pouk na Pedagoški akademiji. Od leta 1960 do 1967 je bil tudi zborovodja Kulturno-umetniškega društva Jedinstvo (Enotnost).

Josip Kaplan je umrl 25. marca 1996 v Lovranu.

Kaplan se je ves čas, poleg pedagoškega in dirigentskega dela, ukvarjal tudi s skladanjem. Skladateljsko nadarjenost je izražal z ustvarjanjem del, raznovrstnih v smislu glasbenih vplivov enako kot tudi glede na izvajalce. Številne njegove skladbe je navdahnila folklor, so pa tudi dela, nastala pod vplivom sodobnejšega skladateljskega izražanja. Skladal je vokalna, vokalno-instrumentalna, solistična, komorna, orkestralna in glasbeno-scenska dela. Med vokalno-instrumentalnimi deli so solo pesmi, zborovske pesmi ob spremljavi klavirja, kantate, vokalne skladbe ob spremljavi tamburaškega ali komornega orkestra, zborovska dela ob spremljavi tamburaškega ali simfoničnega orkestra in za otroške zборе. Solistične skladbe so namenjene klavirju, kitari, harmoniki in violončelu. Komorne skladbe obsegajo godalne kvartete, pihalni kvartet in kvintet, godalno-pihalni sekstet, skladbe za kvartet in kvintet violončela, trio za oboo, violino in čelo, duo za violončelo in klavir,

violino in klavir, sonate za oboo in klavir ter trombon in klavir. Poleg simfoničnega dela obsega Kaplanov orkestralni opus še dela za godalni orkester, tamburaški, harmonikarski in komorni orkester. Deleže solističnih instrumentov v koncertantnih skladbah je Kaplan namenil klavirju, violini, violončelu, flavti in oboi.

Kaplan je avtor številnih del, posvečenih otrokom, od otroških in zborovskih pesmi ter instrumentalnih skladb do glasbeno-scenskih del. Otrokom je namenil tudi tri glasbeno-scenska dela, dve gledališki igri in otroško opero. Napisal je tudi scensko glasbo za štiri otroške predstave. Njegove otroške pesmi so izšle v pesmaricah in bile uvrščene v osnovnošolske učbenike različnih avtorjev. Številne generacije se iz osnovne šole spominjo Kaplanove pesmice Čestitka majčici (Čestitka mamic), ki se še danes prepeva.

Za svoje delovanje je Kaplan prejel vrsto nagrad, a je kljub temu ostal izjemno skromen človek. Menil je, da je bil najuspešnejši kot glasbeni pedagog. Leta 1991 je v okviru manifestacije Naš kanat je lip v Po-reču praznoval 50. obletnico pedagoškega dela. Ob tej priložnosti je dejal: Ko se je začela moja delovna doba, si nisem mislil, da bom skladatelj. Zato tudi ne morem reči, da sem skladatelj – svojo kariero sem ustvaril kot pedagog.

Kaplan je skladatelj, ki ga je, kot rečeno, nenavadno privlačil narodni melos. Kot Slovenec, kar je pogosto poudarjal, je rad skladal skladbe, ki so temeljile na slovenskih narod-

nih temah. Znano je, da je uglasbil tudi tri pesmi slovenskega pesnika Slavka Arbitra: Po planincih, Zdomec in Bazovica; slednja je postala himna Slovenskega doma KPD Bazovica. Toda v njegovih delih so navzoči tudi bosanski, kajkavski, medžimurski in makedonski napevi. Znan je tudi kot skladatelj dalmatinskih klapskih pesmi. Mnoge Kaplanove skladbe so del programa vsakega pevskega zbora. Naj ob tem poudarimo pesmi Jelenče maleno (Mali jelen) in Gradiću moj lepi (Mestece moje lepo), skladbi, ki nas še danes pritegujeta s svojo preprostostjo, prekrasno melodijo in ganljivim besedilom, ki ga je Kaplan znal tako dobro uglasbiti.

Inspiracijo za svoja dela je črpal v dobrem literarnem tekstu, kakšnem kipu ali sliki, pa tudi v doživetjih, ki jih s seboj prinaša življenje.

Josip Kaplan je bil Slovenec, ki sebe nikoli ni pisal z veliko začetnico. Skromen in tih, zelo natančen in dosleden je bil vzor učitelja, pedagoga, zborovodje in skladatelja, predvsem pa velikega človeka. Svoje znanje je rad in zelo temeljito prenašal učencem, ki smo ga znali vpijati z nam lastno radovednostjo. In zato vsakdo, ki je bil njegov učenec, lahko to s ponosom poudari.

Prevod M. M.

## **Slavko Arbitr: Lirični portret skladatelja prof. Josipa Kaplana**

*Veselo ob zarji ptiček prepeva  
v sončni gorici, kjer grozdje zori,  
tam zvonek glas citer milo odmeva,  
želja po pesmi se v srcu budi.*

*Nežno ga mati vzgojila, Sava pojila,  
hranilo širno, bogato Krško polje.  
Preteklost domača ga je učila,  
navdale lepote Trške gore.*

*Navdih za pesmi mu mladost je dala,  
mož srca in uma se podal je v svet,  
kjer mu pesem nastala, nikoli končala,  
le vzdušno in plodno skladal je spet.*

*Iz duše spev žari mu nežno, zlat,  
blagost srca v prsih vsako srd omili.  
Priatelj poštenjak drag je njemu vsak,  
ki diha s plemenitimi čutili.*

*Po Istri viže zbira iz davnine,  
roženice glas ga močno navdihuje,  
ta biser zvoka, nove domovine,  
na strune pesmi skrbno oblikuje.*

*Pod Učko pesmi mile v venec vije,  
poslušna morje, tihi šum peščine  
in od morske vile lepe melodije,  
ta glas miline, ki nikdar ne mine.*

## DOGODKI APRIL

3. april

Mestna hiša, Labin

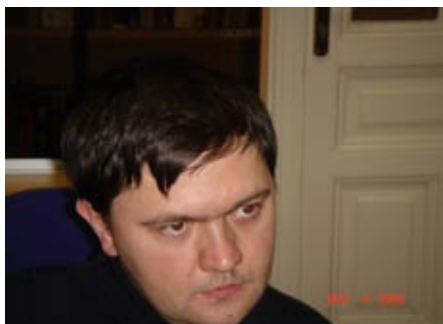
Novo slovensko društvo – SKD Labin

Na ustanovitveno skupščino novega, že 9. slovenskega društva na Hrvaškem, se je v istoimenskem rudarskem mestecu v Istri zbralo 14 rojakov. Glavni pobudnik za nastanek društva, 28-letni novinar Kristian Stepčić Reisman je bil izvoljen tudi za predsednika. Z besedami, da so manjšine bogastvo mesta, je navzoče pozdravil labinski župan Bruno Hrvatin. Priložnost, da bodo to prepričanje potrdile, bodo mestne oblasti imele kmalu, ko bo društvo zaprosilo za prostore za delovanje, kar je trenutno prednostna naloga. Spodbudne besede in podporo RS je v imenu Veleposlaništva RS v RH napovedal drugi sekretar Primož Koštrica, skupščine pa so se udeležili tudi predstavniki društev in svetov z Reke in Pulja.

**Predsednik slovenskega društva Labin Kristian Stepčić Reisman je ob ustanovitvi izjavil:**

»Zelo me veseli, da je v Labinu končno ustanovljeno društvo, ker nas je, v primerjavi z drugimi deli Istre, tu kar precej. Posebno sem zadovoljen, ker so se v društvu zbrali potomci prve, druge in tretje generacije Slovencev in ker smo dobili pomoč sosednjih društev in ravno tako veleposlaništva RS v Zagrebu. Za začetek bomo skušali – zaenkrat še v tujih prostorih – organizirati predavanja in srečanja oz. gostovanja drugih, bolj organiziranih društev. V delovanju bomo pozornost nasploh posvečali ne samo tradi-

cionalni, ampak tudi sodobni slovenski kulturi. Poskrbeli bomo za aktivno sodelovanje naših članov v društvu in tudi našem okolju. Menim, da je danes, v času evropskega integriranja in povezovanja različnih kulturnih koncepcij, zelo pomembna komunikacija in odprtost do drugih mnenj, kar ne izključuje samozavesti in zavedanja o lastnih koreninah. Upam, da bodo naši programi zanimivi tudi širši javnosti in da bo to hkrati način, da se izognemo asimilaciji in izboljšamo položaj naših rojakov, pa tudi, da sočasno delujemo kot izjemno avtonomen in prepoznan dejavnik družbene integracije v Labinu.«



Kristian S. Reisman

Poslal je tudi kratko sporočilo, v katerem pravi, da so se skupščine poleg 14 ustanoviteljev udeležili še gostje: Primož Koštrica, drugi sekretar slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem, Vinko Knez in Marija Langer iz SKD Istra in svetov slovenske narodne manjšine v Pulju in Istrski županiji, tajnica KPD Bazovica Tanja Fućak in župan Labina Bruno Hrvatin.

Po sprejemanju statuta, ki kot glavne cilje poudarja ohranitev slovenske kulture in identitete, so člani skupščine izvolili predsedstvo in

nadzorni odbor. Predsedstvo sestavljajo Kristian Stepčić Reisman, Gaetano Sedej, Zdenko Bevčar, Jeanne Yvonne Reisman in Teodor Štucin. V nadzorni odbor so izbrani Gordana Vodopivec - Šumberac kot predsednica ter Valter Primožič in Vita Dundara kot člani. Predsedstvo je za predsednika društva in osebo, pooblaščen za zastopanje, izbralo Kristiana Stepčića Reismana, za podpredsednika pa Gaetana Sedeja.

Navzoče je pozdravil labinski župan Bruno Hrvatinić, potem pa je Primož Koštrica poudaril, da gre za tretje društvo, ustanovljeno v zadnjem času na Hrvaškem, in da ga bo Slovenija podprla. Nekaj osnovnih podatkov o slovenski manjšini, tretji po velikosti v Istri, pa je povedal Vinko Knez.

### **Tanja Fućak: Slovensko društvo Labin**

Pot v Labin 3. aprila ni bila niti malo prijetna, hud dež in celo toča sta me spremljala celo pot. Po kratkem iskanju sem le našla Mestno hišo, ki je v starem delu mesta, in vstopila v veliko dvorano. 14 članov novega društva je bilo presrečnih, da tudi v njihovem mestu končno obstaja ustanova, ki ima v svojem imenu zelo pomembni besedi – Slovenski dom. V Labinu in okolici namreč živi več kot 100 Slovencev in res je bilo treba ustanoviti društvo tudi v tem delu Istrskega polotoka. Navzoči so od zadovoljstva nad dogodkom kar žareli. Po seznanitvi s statutom so izvolili telesa in napisali zapisnik, zatem pa se je druženje nadaljevalo v sproščenem vzdušju. Prvi korak je narejen. Kaj pa zdaj? Kako naprej? Vprašanja, ki so nam

jih velikokrat postavili. Člani, ki so se udeležili skupščine, so pretežno starejši ljudje, polni življenjskega elana, in Slovenski dom v Labinu bo po zaslugi njihove trme in zanesenosti, s pomočjo večjih društev, kot sta Istra iz Pulja in naša Bazovica, kmalu zaživel s polnimi pljuči. Prepričana sem, da se bo našel tudi kakšen mlajši član, občutil povezanost s svojimi koreninami in s svojim delovanjem omogočil dolgo življenje še enega Slovenskega doma na Hrvaškem.

Potem ko sem doživela iskreno zadovoljstvo in srečo naših rojakov v Labinu, sem popolnoma pozabila na nevihto, na poti nazaj pa se je celo razvedrilo in okrepilo pozitivne vtise iz Labina.

### **4. april Slovenski dom KPD Bazovica v sodelovanju s Hrvaškim akademskim društvom likovnih umetnikov**

#### **Eduard Pavlović: Križ križev, kiparska razstava**



Eduard Pavlović, Vitomir Vitaz, Boris Toman

Samostojno kiparsko razstavo Eduarda Pavlovića z naslovom Križ križev, ki je bila na ogled v času pred velikonočnimi prazniki, je odprl



predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz, zatem pa je likovni kritik Boris Toman spregovoril o avtorju in razstavljenih delih, 13 skulpturah v lesu, kovini in drugih materialih ter pri tem posebno pozornost namenil simboliki križa. Med obiskovalci, ki so tudi tokrat napolnili klubsko sobo, je bilo poleg naših članov videti tudi lepo število avtorjevih kolegov zdravnikov, pa tudi drugih, zaposlenih na reški medicinski fakulteti. Navzoče je na kratko nagovoril tudi umetnik sam, se med drugim zahvalil za organizacijo in dober obisk ter skupaj z vodstvom Bazovice vsem navzočim zaželel tudi vesele velikonočne praznike.

M. M.

Razstavo spremlja tudi poseben katalog s spremno besedo Borisa Tomana.

**6. april**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Dr. Jernej Zupančič**  
**Skupni slovenski kulturni prostor**



Po letu dni smo imeli znova priložnost prisluhniti zanimivemu predavanju dr. Jerneja Zupančiča, profesorja politične geografije na ljubljanski filozofski fakulteti in sodelavca inštituta za narodnostna vprašanja. Njegovo raziskovanje sega na aktualna področja, kot so mednarodne selitve, politična in socialna geografija, narodno vprašanje, regionalni razvoj obmejnih in narodno mešanih območij, tranzicijske države ter regionalna geografija vzhodne in jugovzhodne Evrope. V tem okviru sodeluje tudi v več skupinah in uredniških odborih, med drugim tudi pri reviji Migracijske i etničke teme, ki izhaja v Zagrebu, in pri pripravi etnične karte srednje in vzhodne Evrope.

Tokrat je govoril o skupnem slovenskem kulturnem prostoru – in v tem okviru o možnostih in perspektivah za slovenske skupnosti v sosednjih državah. Pojem skupnega slovenskega kulturnega prostora ima za seboj dolgo zgodovino, vstop Slovenije v EU pa nakazuje možnosti za celovitejše uresničevanje. Pri tem so pomembne tudi manjšine: presegle so nekdanjo vlogo veznega člana, danes so pred njimi novi izzivi in obilica priložnosti. Skupni slovenski kulturni prostor, če hoče biti učinkovit, mora postati predvsem komunikacijski, pa tudi gospodarski prostor; danes so stiki prerediti, premalo se poznamo in premalo spoštujemo medsebojne razlike ter izrabljamo številne priložnosti. Temu v prid je dr. Zupančič znova navedel primer več kot 800 avstrijskih investicij v Sloveniji, ki jih je prav v vseh primerih spremljalo sodelovanje pripadnikov slovenske manjšine.

Tema o spremenjeni vlogi manjšin in novih izzivih po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo in v procesih globalizacije sta med maloštevilnimi, a zato toliko bolj pozornimi poslušalci zbudila veliko zanimanje in po predavanju tudi živahno razpravo; med drugim tudi o statusu, pri čemer je dr. Zupančič poudaril svoje mnenje, da bi morali vse pripadnike slovenske skupnosti obravnavati enako. Govor je bil tudi o jeziku in ob tem smo znova opozorili na dolgoletno željo po spremljanju programa slovenskega radia in televizije v Istri in na Kvarnerju. Beseda je tekla še o krepitvi identitete, izobraževanju mladih, krovnem zakonu in vračanju potomcev slovenskega rodu v Slovenijo, pa tudi o priložnostih v gospodarstvu in čezmejnem sodelovanju.

**Predavanje je organiziral Svet slovenske narodne manjšine PGŽ v sodelovanju s Svetom SNM Reke in KPD »Bazovica«**

M. M.



Dr. Jernej Zupančič

**Slavko Arbitr: Željni smo takšnih predavanj!**

Navdušen sem in več kot prijetno presenečen nad predavanjem. Menim, da takšna srečanja zahtevajo

vso podporo in zaslužijo osrednje mesto v naši dejavnosti. Nisem imel pojma, da obstajajo tako zanimive raziskave, in žal mi je, da pozneje nisem mogel ostati na osebnem pogovoru z avtorjem tako kot lani, kar je bilo pravo doživetje. Takšna predavanja, kot sta nam jih doslej predstavila dr. Vera Kržišnik - Bukič in dr. Jernej Zupančič, so izjemnega pomena za našo slovensko skupnost, ki zaradi različnih razlogov dejansko postaja vse šibkejša. Širijo nam namreč obzorja in ponujajo nova spoznanja, krepijo samozavest in samospoštovanje. To nam je v veliko oporo v času globalizacije, ki pomeni velik izziv tudi nam in slovenskemu narodu nasploh. V teh novih razmerah moramo poiskati poti in način, kako se ne samo ohraniti, ampak tudi krepiti in razvijati. V tem smislu upam, da bo Svet slovenske narodne manjšine PGŽ takšna predavanja organiziral tudi v prihodnje in v ta namen od županijskih oblasti prejel dovolj sredstev, da bi postala redna in sčasoma tudi sestavni del dejavnosti, ki sicer potekajo v našem Slovenskem domu.»

**V te besede Slavka Arbitra je mogoče na kratko strniti mnenje obiskovalcev, ki so se udeležili predavanja dr. Jerneja Zupančiča, zanimiv pogovor z njim pa je v sobotni prilogi Novega lista Pogled 23. aprila objavil novinar Neven Šantič.**

**6. april  
Koordinacija svetov narodnih manjšin Reke**

Na izrednem sestanku, ki so ga sklicali predsedniki petih svetov,

sta bila odsotna predsednica Sveta srbske narodne manjšine Darinka Janjanin, obenem predsednica Korodinacije, in predsednik Sveta madžarske narodne manjšine dr. Tibor Poganj.

Po besedah predsednika slovenskega sveta Milana Grlice so na sestanku, ki ga je najprej vodil Mihailo Davčevski iz makedonskega sveta, sprejeli poslovnik koordinacije, naslednja točka dnevnega reda pa je bila razrešitev dosedanje predsednice in dveh podpredsednikov. Dodati velja, da je bil razlog sklica izrednega sestanka prav (ne)sprejem poslovnika in pretek predsedničinega mandata. Novega predsednika so izvolili v skladu z novim Pravilnikom. Predlog, da bi to dolžnost prevzel nekdo od mlajših članov, zaradi njihove prezasedenosti ni mogoč, tako da je za predsednika izvoljen Ljubo Radović, ki vodi Svet črnogorske narodne manjšine, podpredsednik pa je Mihailo Davčevski.

Prejšnji predsednici Darinki Janjanin so vsi navzoči izrekli polno priznanje za prizadevno delo koordinacije, nezadovoljstvo pa so izrazili zaradi načina komuniciranja oz. nekaterih izjav, ki nimajo soglasja vseh svetov (predsednikov). Novi predsednik koordinacije se je zahvalil za zaupanje in med drugim obljubil, da v javnosti ne bo nastopal brez predhodnega soglasja s preostalimi člani koordinacije.

Dosedanja predsednica koordinacije Darinka Janjanin dogajanja ni želela komentirati. Upajmo, da bo njeno izredno uspešno delo nadaljevalo tudi sedanje vodstvo in

med drugim na spletnih straneh Mesta Reka kmalu objavilo tudi Poslovnik.

M. M.

## **7. april** **Sedež Zveze slovenskih društev na Hrvaškem obiskal državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan**

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan je obiskal sedež Zveze slovenskih društev na Hrvaškem v Zagrebu in se tako po vnovičnem prevzemu tega delovnega mesta decembra lani prvič znova sešel z vodilnimi člani vseh društev z izjemo lovranskega Snežnika. Dobrodošlico je navzočim zaželel predsednik Zveze Darko Šonc in ob tem med drugim poudaril pomen dobrega medsebojnega sodelovanja, Zorko Pelikan pa je na kratko predstavil svoje delo in navzoče seznanil s sprejemom Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja. Srečanja sta se udeležila tudi svetovalec v Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak in v imenu Veleposlaništva RS v RH drugi sekretar Primož Koštrica.

Krajši obisk je bil tudi priložnost za strnjeno predstavitev dejavnosti društev, predvsem pa problemov, s katerimi se srečujejo; predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz je tako opozoril na premajhno število razpisanih štipendij, za katere se na Reki in v županiji vsako leto potegujejo številni potomci slovenskega rodu.

M. M.

**7. april**

### **Petra Aničić: Tečaj fotografije**

Marca se je v mladinski skupini začel novi projekt, tokrat fotografski tečaj pod vodstvom znanega reškega fotografa Istoga Žorža. Njegove bogate izkušnje, dolgoletna kariera in smisel za predavanje zagotavlja jo kvaliteto tečaja, na katerem se nas 15 članov na zabaven način uči umetnosti fotografiranja.

Prvo uro smo se na kratko seznanili z zgodovino fotografije in različnimi fotoaparati, za katere sem prepričana, da jih večina od nas doslej ni imela priložnosti videti, kaj šele držati v rokah. Z nekoliko smeha in malo več pozornosti smo prispeli tudi do resnejših lekcij, kot sta odpiranje leč in hitrost posnetkov, kar nas trenutno najbolj muči. Da ne bo pomote, gre za resne zadeve, ki predvidevajo tudi domačo nalogo. Velikonočne praznike in prosti čas bi zato morali končati z vrsto zanimivih posnetkov krajine in portretov. Tisti malo boljši bodo na ogled na skupinski razstavi po koncu tečaja, ob tej priložnosti pa vse zainteresirane vnaprej pozivam na obisk in prosim za komentar, ki naj bo iskren, a ne preveč kritičen.

Prevod M. M.

**8. april**

### **Slovenski dom KPD Bazovica Bralne urice, vodi Jasna Zazijal - Marušić, organizator Svet sloven- ske narodne manjšine PGŽ**

Jasna Zazijal - Marušić skrbno izbira knjige in slikanice. Mehurčkom Otona Župančiča, Mačku Muriju Kajetana Koviča, Pedenjpedu Nika Grafenauerja in slovenskim ljud-

skim pripovedkam je na zadnjih srečanjih dodala stripe, urice pa bi želela popestriti s filmi in risankami, tako da v prihodnje vabi na ogled filmov Kekec in Sreča na vrvi. V prizadevanja, da bi najmlajše pritegnili z zanimivim programom, se bo vključilo tudi društvo Bazovica in knjižni sklad obogatilo z novimi naslovi. Jasna pa napoveduje, da se bodo najmlajši kmalu predstavili tudi na odru.

M. M.



Jasna Zazijal-Marušić in  
Loredana Jurković

**8. april**

### **V Opatiji potekalo tretje Hrvaško- slovensko srečanje slavistov**

V okviru dolgoletnega sodelovanja so slavisti iz obeh držav razpravljali o hrvaškem in slovenskem jeziku in književnostih ter izmenjali izkušnje in informacije o študijskih programih. Dvodnevno srečanje sta organizirala Oddelek za kroatistiko in Oddelek za južnoslovenske jezike s književnostmi na zagrebški filozofski fakulteti. Po besedah predstojnice Katedre za slovenski jezik in književnost na Oddelku za južnoslovenske jezike in književnosti dr. Anite Peti Stantić je študij

slovenistike, v minulem obdobju vključen v južnoslovanske in svetovne književnosti, danes na določen način samostojen študij, hrvaški jezik na filozofski fakulteti v Ljubljani pa se poučuje na Oddelku za slavistiko, Katedri za hrvaški in srbski jezik oz. v različici, ki da ni prav povsem zadovoljiva.

Poleg razprave o jezikovnih vprašanjih so bili na dnevnem redu tudi prispevki. Predstavniki ljubljanske FF so jih med drugim namenili naslednjim temam: o slovenskem jeziku kot jeziku države, ki je postala članica EU je govorila mlada raziskovalka ljubljanske FF Nina Novak, dr. Irena Novak Popov je pozornost namenila Edvardu Kocbeku in Hrvaški, dr. Alojzija Zupan Sosič nasilju v sodobnem romanu in dr. Mateja Pezdirc Bartol marginalcem v sodobni slovenski dramatik, dr. Miran Štuhec z mariborske pedagoške fakultete pa je govoril o književniku Jožetu Pogačniku.

(NL 10. 04. 2006, prevod M. M.)

## **9. april: Knežak, Primorska poje 2006**

**Svoje vtise z nastopa je poslala predsednica MePZ Bazovica Dragica Rizman**

Spet se je obrnilo leto in Primorska poje je za nami. Že 36 let prepevamo po primorskih vasicah in mestih. To leto je leto pesnika in književnika Simona Gregorčiča ob 100. obletnici njegove smrti. Pesem ne pozna meja in z njo ohranjamo vrednotenje slovenskega jezika in slovenske kulture v zamejstvu. V zgodovini revije smo bili priča dejstvu, da iz majhnega zraste veli-

ko, saj je bila za marsikateri zbor odsokočna deska. Za veliko zborov, tudi za našega, je postala vsakoletni dogodek.

Letos smo bili tam že 36., in to 9. aprila v vasi Knežak pri Ilirski Bistrici. Na repertoarju smo imeli štiri pesmi: Zdomec (Josip Kaplan, na besedilo Slavka Arbitra), Samo moru virujem (Zdenko Runjić, na besedilo Krsta Juras), Gor čez izero (Matej Hubad, ljudska) in Tancuj, tancuj (Jan Šoupal, ljudska). Pod dirigentsko palico maestra Franja Bravdice je bil naš nastop dostojen, dokaz pa sta bila aplavz in vzdušje navzočega občinstva. Po nastopu, ob dobri kapljici in večerji, smo se veselili s preostalimi šestimi nastopajočimi zbori. S pesmijo in ob lepih besedah je čas hitro mineval in že smo se morali posloviti, z veliko želja, da bi se videli in srečali tudi prihodnje leto.

Vse priznanje in zahvala organizatorju, ki se je potrudil za tako lepo vzdušje in tako prijeten večer.

## **9. april Darko Mohar: Izlet planinske skupine na Čaven**

Po napovedi najtoplejši dan tega leta je bil pravzaprav malo čuden. Sonca ni bilo, temperatura nad osemsto metrov okrog 5 stopinj, malo južnega vetra, tako da nam na izletu na Čaven prav gotovo ni bilo vroče. Oblačila, ki smo jih vzeli s seboj na »spomladanski sprehod«, so komaj zadostovala. V gozdu je snega bilo čez meter, gozdna cesta od Predmeje do Doma A. Bavčerja na Čavnu ni bila splužena, tako da je bil vse skupaj pravi zimski po-



Čaven-Jasmina in njena naloga

hod. Vzpon je trajal urico in pol in je bil zaradi snega kar naporen. Ni šlo brez malce godrnjanja nekaterih članic, ki pa jih ne bomo imenovali.

Sam izlet je popestrilo precej dogodkov, pa nam ni bilo dolgočasno. Tako je Milan komaj na Predmeji izvedel, da je vodja poti. Če bi to vedel prej, nas verjetno ne bi peljal iz Ajdovščine do Predmeje čez Col, več kot trideset kilometrov naokrog. No, to nam je omogočilo, da vidimo kraje, ki jih sicer zagotovo ne bi. Potem sta Lidija in Nataša imeli na zasneženih strminah bližnje srečanje in druženje z bukvaми, sledovi nohtov v lubju dreves bodo vidni še veliko let. Jasmina je fotografirala kot še nikoli do sedaj, imela je pač domačo nalogo za tečaj fotografije, ki ga v društvu vodi znani reški fotograf Istog Žorž. Prva Mira je zdravila prehlad s čim bolj mrzlim zrakom, druga Mira se je kar sama napotila k sorodnikom v



Čaven-na vrhu Kuclja

Lokavec. Jasna in Vojko sta prinesla medvedove klobase, pa še kislih čebulic in jurčkov ni manjkalo. Medtem ko je del skupine dremal v čistem, toplem in dobro oskrbovanem domu, je druga polovica skupine osvojila Kucelj (1237 metrov). Vrnitev do avtomobilov se je tudi iztekla srečno, brez padcev in poškodb.

Za konec še kozarček (mogoče kakšen več) vina in jabolčna potica (mmmm ...) pri Branki v Svetrožu pri Braniku, pozabljena kamera, ki se je srečno vrnila lastniku (Milana je zmedlo to, da je bil vodja poti, sicer ni tako pozabljiv) in vrnitev domov. Nismo si utegnili ogledati gradu Rihenberk, izvira Hublja, Otliskega okna; cvetic na pobočjih Čavna še ni bilo ne vem koliko, saj se je pomlad komaj začela, zato se bomo v te kraje še vrnili.

**11. april**

**Filozofska fakulteta Reka**

**Oddelek za umetnostno zgodovino**

**Predavanje dr. Nataše Golob**

**Srednjeveški rokopisi**

**Žička kartuzija (1160–1560)**

Redna profesorica na Oddelku za umetnostno zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani dr. Nataša Golob je na povabilo reške predavateljice dr. Marine Vicelja študentom in drugim zainteresiranim predstavila del svojega raziskovanja, srednjeveške rokopise iz Žičke kartuzije.



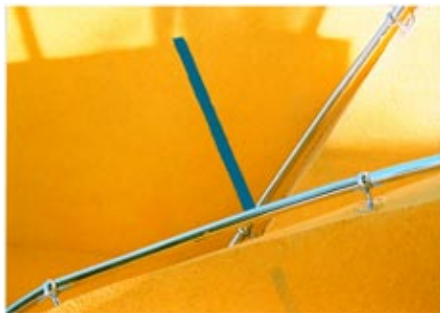
Žička kartuzija je danes skupaj z najstarejšo gostilno na Slovenskem, Gastužem, eden najlepših kulturno-zgodovinskih spomenikov v Sloveniji, ki ga letno obišče več tisoč obiskovalcev. Kartuzijani so se naselili v dolini sv. Janeza Krstnika okoli leta 1160, ko so začeli graditi prva poslopja. Samostanska naselbina je bila sprva urejena po vzoru francoskih kartuzij, tako da sta obstajala dva samostana. V zgornjem, Žički kartuziji, so prebivali menihi z zelo strogim redovnim življenjem. Bratje laiki pa so živeli in delali v spodnjem samostanu, Špitaliču. Leta 1782 je cesar Jožef II. z dekretom ukinil delovanje Žičke kartuzije.

Več: <http://www.knjiznica-slovenskekonjice.si>, prireditveni prostori)

M. M.

**12. april**  
**Paviljon 18, nekdanja vojašnica na Trsatu**

**Raj, atelje D. K. Došen**



Kantrida, nagrajena slika

Dragan Karlo Došen je 12. aprila prejel 1. nagrado v kategoriji občanov na slikarskem srečanju Ex-tempore, ki ga je v sodelovanju z galerijo L'art organizirala reška krajevna skupnost Kantrida. Istega dne je v svojem ateljeju v okviru nekdanje vojašnice na Trsatu odprl razstavo fotografij Damira Krizmaniča, od 10. maja pa bodo na ogled fotografije znanega reškega fotografa Ranka Dokmanoviča.

M. M.

**19. april:**  
**Darko Mohar:**  
**Hrvaški kulturni dom na Sušaku:**  
**Koncert za zaljubljene, Zoran Predin**

»Očka, misli s svojo glavo«, malo glasbe, zatem vrsta šal, predvsem na svoj račun, pa znova malo glasbe – tako je potekal zelo zanimiv in zelo dobro obiskan koncert slovenskega šansonjerja Zorana Predina, ki s svojo glavo res misli vsa leta svojega glasbenega ustvarjanja. Zoran ima na Hrvaškem svojo občinstvo, tako da njegove nove pesmi pričaka veliko zanimanje. Tokrat ga je na nastopu spremljala skupina Žive legende (rečeno je, da je poudarek na »žive«). S kvaliteto



Zoran Predin v pogovoru z Jasno Glasbenikov, ki ga spremljajo, res nikoli ni imel težav.

In kje je tu KPD Bazovica? Z Jasno Zazijal - Marušić sva po koncertu uspela navezati stik z Zoranom. V krajšem pogovoru sva mu povedala, kaj je Bazovica. Ali nam bo uspelo uresničiti idejo, da tega profesionalnega glasbenika vidimo tudi na odru Slovenskega doma na Reki?

## 21.–23. april Hrvaški kulturni dom na Sušaku Rijeka Adventure Festival

Društvo Ad natura je uspešno organiziralo prvi RAF, ki naj bi Reko kot področje pestrih naravnih možnosti, primernih za vrsto ekstremnih športov, promoviral v svojevrsten adventure center. V okviru festivala so med drugim potekala predavanja in filmske projekcije,

med katerimi so organizatorji že v napovedi posebej opozorili na izjemnega gosta, vrhunskega alpinista Silva Kara. S svojimi dosežki je zapisan v zgodovini svetovnega alpinizma, njegovo ime pa je med 32 svetovnimi alpinističnimi imeni v knjigi *Voices from the Summit* v izdaji National Geographic Society (2000).

Več: [http://www.ad-pecjak.si/ao/clani/velike\\_stene.htm](http://www.ad-pecjak.si/ao/clani/velike_stene.htm)

## Darko Mohar: Gostovanje slovenskega alpinista Silva Kara



Silvo Karo

Na letošnjem prvem reškem festivalu »adrenalinskih« športov se je dogajalo marsikaj zanimivega: številna gostovanja z jamarskimi ali alpinističnimi predavanji, plezalna tekmovanja in možnost plezanja tudi za občinstvo na umetni steni na Korzu, pa tudi pustolovska dirka KI Challenge 2006 s štartom in ciljem na reškem Korzu. Med drugimi je na festivalu gostoval eden najboljših slovenskih in svetovnih



alpinistov Silvo Karo. Rojen je leta 1960, z alpinizmom pa se je začel ukvarjati 1977. Od takrat je preplezal številne nove smeri v slovenskih gorah, Paklenici, evropskih gorah in drugod po svetu. Pri plezanju ga zdaj zanimajo predvsem visoke stene, ki jih poskuša premagati v hitrem alpskem slogu. To pomeni zelo malo opreme, minimalno jedače in pijače in premagovanje stene v zelo kratkih rokih – komaj par ur za steno, v kateri se klasično vzpenja več dni. To pa tudi pomeni, da se občasno pleza tudi ponoči, ob siju čelnih svetilk. Njegovi uspehi so številni: vzpon na osemtisočak Broad Peak v pakistanski Himalaji, Bhagirathi (6454 m) v indijski Himalaji, Fitzroy, Cerro Torre, Torre Eger in drugi vrhovi na skrajnem jugu Južne Amerike, v Patagoniji, ki je sicer njegova največja ljubezen in kjer je bil velikokrat. Plezal je še v Andih, na Grenlandiji, Aljaski in drugod.

Predavanje z naslovom Velike stene je predstavitev njegove alpinistične kariere, ki traja že trideset let, ima pa še številne načrte za prihodnost. Iz te predstavitve je mogoče prebrati tudi recept za uspeh v življenju nasploh: veliko dela, čista glava in ideja o tistem, kar počneš. Samo predavanje pa je potekalo tako, da si je vsak od navzočih poslušalcev (zanimanje je bilo res veliko, sicer v glavnem pri mlajših) mislil, da je plezanje na takšni ravi preprosto, da to vsakdo zmore.



Silvo Karo

Silvo je tudi izvrsten snemalec alpinističnih filmov, ki jih posname kar v steni in s katerimi je bil zelo uspešen na različnih festivalih alpinističnega filma, kot so festivali v Trentu (Italija), Banffu (Kanada), Gradcu (Avstrija) in drugod. Na teh festivalih ga pogosto vabijo za člana žirije. Eden od njegovih filmov – o prostem plezanju v Andih – je bil prikazan po končanem predavanju.

V najinem kratkem pogovoru je bil prijeto presenečen nad delovanjem slovenske skupnosti na Reki in obljubil je, da bo gostoval tudi v dvorani Bazovice.

## 22.april Slovenski dom KPD Bazovica Bralne urice, vodi Jasna Zazijal - Marušić, organizator Svet sloven- ske narodne manjšine PGŽ



Arian in Nikolina

Tokrat sta prišla samo Nikolina in Arijan, ki sodita v starejšo skupino, za katero je trenutno zanimiva zbirka stripov legendarnega Mikija Mustra, pionirja ne le slovenskega, ampak tudi jugoslovanskega risanege filma, enega najboljših ustvarjalcev in risarjev slikanic in stripov ter filmskih risank v slovenskem in evropskem merilu. Avtor nepozabnih junakov Zvitorepca, Trdonje in Lakotnika je slovenskim



otrokom podaril obilico zabavnega branja. Ob njihovih dogodivščinah na straneh nekdanjega TT-ja (Tedenske tribune) je odraslo več generacij, med številnimi stripi in slikanicami pa se spominjamo tudi medvedka Neewe, Ostrostrelca, Stezosledca, Zadnjega Mohikanca, pa tudi nagajivih zajčkov s televizijskega Cikcaka in vrste duhovitih reklam. Miki Muster je lani praznoval 80. rojstni dan in tedaj so znova izšli tudi legendarni stripi. ([www.rtv slo.si](http://www.rtv slo.si))

Več na spletni strani: [mikimuster.freeservers.com](http://mikimuster.freeservers.com)



Miki Muster je slovenskim otrokom podaril enega najlepših daril - kup zabavnega branja  
[www.rvslo.si](http://www.rvslo.si)

## 22. april Svetovni Dan Zemlje Filodrammatica, HDLU D. D. K. Došen: Pot rdeče vrtnice, video



Obiskovalki pred fotografijo D. D. K. Došena, foto »Novi List«

Aktivnostim v počastitev svetovnega dneva, posvečenega našemu planetu, se je pridružilo Hrvaško društvo likovnih umetnikov, katerega član je tudi David Dragan Karlo Došen. Na enodnevni razstavi v Galeriji Filodrammatice se je D. D. K. Došen med enajstimi avtorji predstavil s fotografijo in priložnostnim videom z naslovom Pot rdeče vrtnice, posnetim v idiličnem istrskem okolju vinograda v Dušičih.

M. M.

## 22. april Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran

**Marija Omerza in Marija Donadić:  
Dih pomladi, likovna razstava  
Klapa Lovor, zborovodja Franjo Bravdica**

Slovensko kulturno društvo Snežnik se je v Lovranu pred letom dni predstavilo na Jurjevo, v času, ko mestece praznuje tudi dan občine

in svojega zaščitnika. Prvo obletnico so praznovali z manjšo slovesnostjo in likovno razstavo Dih pomladi članic reške Bazovice, Marije Omerza in Marije Donadić.



Marija Omerza s hčerkama in vnukinjo

Kljub obilici drugih dogajanj se je v društvu zbralo več kot petdeset obiskovalcev, med njimi tudi vodilna predstavnik lokalnih oblasti, župan Emil Gržin, ki je navzoče posebej pozdravil in jim zaželel uspešno delo v prihodnje, ter predsednik mestnega sveta Eduard Primožič, tudi član društva in sveta. Predsednik Snežnika Vasja Simonič se je ob tej priložnosti zahvalil najprizadevnejšim članom in poudaril, da so prvo spodbudo pomenili lepi prostori v središču Lovrana, ki jih je v uporabo dobil svet slovenske narodne manjšine na ravni občine. Sledil je nastanek društva Snežnik



Vasja Simonič, Marija Omerza in Franjo Bravdica

in njegovo delo je prav zato kmalu oživel. Poleg redne dejavnosti, informiranja članov in tečaja slovenskega jezika ter druženja potekajo tudi občasne prireditve in razstave. Tokrat sta razstavo pripravili članici reške Bazovice, Marija Omerza in Marija Donadić, po poklicu profesorici likovnega pouka. Avtorici, ki sta se rojakom v Lovranu že predstavili, sta jo naslovili Dih pomladi, ki naj bi ga med obiskovalce ponesle razstavljene podobe slovenske krajine, cvetja in primorskih motivov, kot je navdahnjeno povedala Marija Omerza: »Dragi obiskovalci, pomlad je tu! Zadihala je z morja, Učke in tudi lovranski kraj posula s cvetjem in vonjem po pomladi. Vselila se je v naše prostore. To je dih pomladi, to je najlepši čas! Naj najine slike dahnejo v nas pomladni srčni utrip, naj pomlad zaživi tudi v naših srcih!« In je. Vsaj za tisti dve uri, ki smo jih preživeli v prijetnem in sproščenem ozračju, ki so ga ustvarili gostoljubni rojaki v Lovranu in maestro z drugim nastopom svoje nove klape (Bruno Mavrinc, Maksimiljan Pavić, Daniel Mikleuš, Igor Miholjević, Petar Balgavi in Davor Stambulić). Zvezda večera pa je bila seveda Marija Omerza.

M. M.



Klapa Lovor

**23. april**

**Darko Mohar: V Ilirski Bistrici prvo srečanje s planinci slovenskih društev iz Trsta, Nabrežine, Bazovice in Reke**



Sviščaki

Zamisel za boljše spoznavanje planincev slovenskih planinskih in športnih društev iz primorskih pokrajin treh držav, Italije, Slovenije in Hrvaške, je končno zaživela v nedeljo, 23. aprila. Srečanje je organiziralo društvo PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, poleg njegovih in naših članov pa so se ga udeležili še predstavniki Slovenskega PD Trst, Slovenskega ŠD Sloga iz Bazovice v Italiji in Smučarskega kluba Devin iz Nabrežine.

Srečanje s pohodom na Snežnik se je začelo na Sviščakih. Pohod je kljub lepemu vremenu potekal v pravih zimskih razmerah. Snega je bilo na poti v povprečju več kot za meter. Vrnitev so popestrile sicer napovedane popoldanske nevihte, tako da malo moče ni ušlo. Dež nas je spremljal tudi v nadaljevanju srečanja na strelišču blizu Ilirske Bistrice, vendar ni uspel pokvariti dobrega vzdušja in odlične organizacije. V kratkih nagovorih so predsedniki in voditelji dru-



Sviščaki pod snegom

štev in skupin pozdravili zamisel o organizaciji takšnih srečanj, ki naj bi se nadaljevala tudi v prihodnje. Ne glede na to, da so posamezna društva na različni stopnji organiziranosti in da jih pestijo različne težave, jim bo sodelovanje vsekakor pomagalo pri premagovanju številnih skupnih problemov, kot so ohranjanje slovenskega jezika in kulture v okolju z večinskim drugim jezikom, iskanje podpore za delovanje društev pri Planinski zvezi Slovenije in drugih športnih organizacijah v matični domovini, vključevanje mladine v delo društev, financiranje, evropski integracijski procesi in drugo. Upajmo, da bomo k sodelovanju v naslednjih letih lahko privabili tudi katero od društev z omenjenega področja in mogoče tudi iz Avstrije.

**27. april**

**Dan upora proti okupatorju  
Državna proslava pri Vojkovi koči  
na Nanosu**

**V hiši književnika Josipa Vidmarja v Rožni dolini v Ljubljani je bila 26. aprila 1941 ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda (OF)**



OF so ustanovili predstavniki Komunistične partije Slovenije KPS, krščanskih socialistov, sokolov in slovenskih kulturnih delavcev. Nastala je deset dni zatem, ko je jugoslovanska vojska v Beogradu podpisala vdajo, in dobrih 14 dni po okupaciji Slovenije. OF se je med Slovenci hitro širila in je bila podlaga za uspešen NOB. Delovala je na vsem slovenskem etničnem ozemlju, tudi na Koroškem, Primorskem, v Benečiji in Porabju. Takoj po ustanovitvi je začela zbirati in vključevati privrženca ter pripravljati oborožen odpor. Vrstile so se demonstracije, trosenje letakov, akcije, sabotaže, od konca julija 1941 je organizirala tudi partizanske čete na podeželju, v mestih udarne skupine, ki so se spopadale z okupatorji. Istega leta je izoblikovala tudi svoj temeljni program, v katerem je bilo zapisano, da se mora akcija proti okupatorju začeti takoj, pomenila pa naj bi izhodišče za osvoboditev in združitve vseh Slovencev.



V spomin na ustanovitev OF je bil 27. april razglašen za državni praznik – dan upora proti okupatorju.

Državna proslava ob tem prazniku je bila letos pri Vojkovi koči na Nanosu, slavnostni govornik pa predsednik državnega zbora France Cukjati. Proslave so se poleg predsednika RS Janez Drnovška in predsednika vlade Janeza Janše udeležile tudi delegacije društva TIGR Primorske, Zveze združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije, Zveze veteranov vojne za Slovenijo in policijskega veteranskega združenja Sever. Te so položile vence k spomenikom trem različnim obdobjem upora (tigrovcem – članom prve protifašistične organizacije v Evropi, slovenskemu partizanu in narodnemu heroju Janku Premrlu -Vojku in vezistom v osamosvojitveni vojni).

## Letaki OF v Ljubljani

Središče Ljubljane pa so na praznični dan že tradicionalno preplavili protifašistični letaki s simbolom Osvobodilne fronte in aktualnimi političnimi sporočili. Raztrosili so jih člani Mladega foruma Socialnih demokratov, na njih pa opozorili predvsem na nesprejemljivost vladnih gospodarskih in socialnih reform. (STA)

## 29. april Slovenski dom KPD Bazovica: Pomladi naproti

Večer je napovedal predsednik Bazovice Vitomir Vitaz, v program pa je uvedel mešani pevski zbor, ki ga vodi maestro Franjo Bravdica in ki je s pesmimi tudi v nadaljevanju



popestril program. Dramsko-recitatorska skupina je pod vodstvom Alojza Usenika v izbor tokrat uvrstila pesmi dolgoletnega člana Bazovice, pesnika Slavka Arbitra: Rdečo rožo je recitirala Dragica Rizman, Dom moje mladosti pa sestri Maja in Božica Stanković; slednja je predstavila še pesem K tebi se vračam avtorice Nade Srpčič, članice brežiške literarne skupine Žarek.



Z novo točko so se na odru predstavili tudi mladi člani plesne skupine pod vodstvom Lidije Brajković.

Spored je sklenil nastop dramske skupine, ki je predstavila novo krajšo igro po besedilu znanega reškega novinarja Eda Stojčiča, Ženske na trosedu. Režiral je Alojz Usenik, poleg njega pa so nastopili še Tanja Fučak, Zdenka Jelovčan,



Iz nove dramske predstavitve

Dragica Rizman, Vladimir Biljčević in Boris Lipovec. Igra se je začela in končala s »potresuljko«, da trud vseh sodelujočih v predstavi ni bil zaman, pa je potrdilo navdušeno in dolgotrajno ploskanje polne dvorane, zadovoljstvo pa je izrazil tudi Edo Stojčič, ki je bil s soprogo Nado med številnimi obiskovalci, ki so napolnili dvorano.

### Prireditve ob meji:

**V krajih ob meji, tradicionalno povezanih s Slovenijo in kjer živi precej prebivalcev slovenskega rodu, se je tudi letos ob koncu aprila zvrstilo več dogodkov.**

**Klana, 21. - 23. april**



Letošnje drugo srečanje po vrsti imenovano Na meji brez meja in namenjeno povezovanju krajev ob meji, se je v Klani začelo s strokovno vsebino in delavnico o ravnanju z odpadki in varstvu okolja v skladu s standardi EU. V okviru projekta Phare sta jo organizirali obrtni zbornici PGŽ z Reke in iz Sežane. Srečanje se je nadaljevalo s

kulturnimi, zabavnimi in športnimi prireditvami, na katerih so sodelovale lokalne oblasti in tudi društva iz Slovenije, med drugim Konjenski klub Zabiče in Zveza kulturnih društev Ilirska Bistrica. Več o kraju, kjer so bile za 41 prebivalcev, ki so se izrekli za Slovence, (neuspešno) razpisane volitve za 10-članski svet na ravni občine, najdete na zanimivi spletni strani [www.klana](http://www.klana).

### **Rakitovec, RS, 22. april**

Na slovesnosti v Rakitovcu, letos ob 130. obletnici proge Prešnica–Pulj, so znova sodelovali člani društva Istra iz Pulja. Lani so se udeležili prvomajskega zborovanja, tokrat pa se jih je za brezplačno vožnjo z vlakom in druženje prebivalcev z obeh strani meje prijavilo osemdeset članov. Organizator prireditve, Društvo za slovensko-hrvaško čezmejno sodelovanje in druženje na območju Ekoparka Kras, želi tako tudi oživeti nekoč pomembno železniško postajo v Rakitovcu, kjer je danes mednarodni železniški mejni prehod.

Po besedah predsednice Istre Klavdije Velimirović se je zbralo več kot petsto udeležencev in gostov, med njimi tudi slovenski veleposlanik na Hrvaškem dr. Milan Orožen Adamič. V pozdravnih besedah ob tej priložnosti je veleposlanik med drugim izrazil zadovoljstvo nad prireditvijo in poudaril, da so takšna srečanja prava pot za zблиževanje med državama in v prid reševanju odprtih vprašanj. Pričakovati je, da bo prireditev, ki je izzvenela v tem duhu, spodbuda nadaljnjim prizadevanjem organizatorjev. Morda bi pomagali tudi obnoviti nekdanje redne in vsakodnevne železniške zveze med Puljem in Ljubljano, kar je velika želja rojakov v Istri.

### **Opatija, Mestna hiša, 29. april** **Sporazum o pobratenju**

Vodilni predstavniki lokalnih oblasti Opatije, Matuljev, Mošćeničke Drage, Lovrana in Ilirske Bistrice Amir Muzur, Bruno Frlan, Anton Rudan, Emil Gržin in Anton Šenkinc so podpisali listino, ki potrjuje podporo prizadevanjem za krepitev povezovanja predvsem na področju gospodarstva, kulture in športa. Odpiranje novih možnosti za sodelovanje naj bi v procesu evropskega razvoja med drugim prispevalo k ohranitvi prijateljskih stikov prebivalcev z obeh strani meje. Gre pravzaprav za obnovo sporazuma o pobratenju, ki sta ga občini Opatija in Ilirska Bistrica podpisali že leta 1987. V kratki izjavi so vsi navzoči poudarili, da bodo skupaj »načeli mejo«.

M. M.

## **NAPOVED MAJ**

### **3.–10. maj**

#### **HKD, Filodrammatica in ex-Kino Kvarner**

#### **Reški festival malih odrov**

Trinajsti mednarodni festival malih odrov napoveduje 12 predstav in enako število gledališč in skupin iz osmih evropskih držav: Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Češke, Hrvaške, Nemčije, Rusije, Slovenije ter Srbije in Črne gore. Festivalsko žirijo tokrat sestavljajo igralci Svetlana Bojković iz Beograda, Nikola Ristanovski iz Skopja in Vili Matula iz Zagreba, dramaturginja Željka Turčinović iz Zagreba in gledališki režiser Tomi Janežič iz Ljubljane.

**4. maj, 20.30:**  
**HKD na Sušaku:**  
**Slovensko mladinsko gledališče,**  
**Ljubljana**  
**Peter Handke: Kaspar, režija Jaka**  
**Ivanc**

Gre za kultno delo P. Handkeja (1968), ki v uvodnih napotkih zapiše, da »igra Kaspar ne prikazuje, kako je s Kasparjem Hauserjem v resnici ali kako je z njim v resnici bilo, temveč kaj se komu lahko zgodi. Prikazuje, kako je mogoče koga z govorjenjem pripraviti h govorjenju. Ta igra bi se lahko imenovala Govorno mučenje.« (Jera Ivanc, več: [www.mladinsko.com](http://www.mladinsko.com)).

Na četrtem slovenskem festivalu komornega gledališča v Ptuj (2005) je Ivan Peternej za vlogo Kasparja prejel nagrado za izjemno igralsko stvaritev, režiser Ivanc pa za najboljšo režijo.

**5. maj,**  
**19.30, HKD na Sušaku:**  
**Slovensko narodno gledališče,**  
**Ljubljana**  
**Matjaž Zupančič: HODNIK**  
**Režija: Matjaž Zupančič**

Zakulisje televizijskega programa, v katerem sedem prostovoljcev noč in dan živi pred kamerami in tekmuje za naklonjenost občinstva, kaže, da se pojmovanje zabave od časov, ko so Rimljani za razvedrilo gledalcev organizirali borbe med sužnji in zvermi, ni kaj prida spremenilo.

V koprodukciji s Kulturnim društvom B-51 (EX PONTTO) Predstava je prejela več nagrad: Grumovo nagrado za najboljšo dramsko besedilo, nagrado občin-

stva za najboljšo uprizoritev 11. mednarodnega festivala EX PONTTO 2004 in Seligovo nagrado 2005 za najboljšo uprizoritev na 35. tednu slovenske drame Kranj 2005. Več: [www.sng.si](http://www.sng.si)

(Rijeka-info, maj 2006, povzetek in prevod M.M.)

**5. maj**  
**Slovenski dom, Zagreb**

**Znanstvenoraziskovalno srečanje**  
**Z jezikom brez meja**

Srečanje organizira Svet slovenske narodne manjšine Zagreba v sodelovanju z zagrebškim Slovenskim domom, udeleženci pa bodo pozornost namenili sociolingvističnim značilnostim in medijem na območju ob meji. Kot je v imenu organizatorja napovedala Matea Hotujac, so svojo udeležbo potrdili dr. Vesna Požgaj Hadži in mag. Hottimir Tivadar z ljubljanske filozofske fakultete, dr. Alojz Jembrih s hrvaških študijev ter novinarji Ilinka Todorovski, Natja Jenko Sunčič, Ilija Jandrić in Drago Balažič. Svoj tematski prispevek je organizatorju poslala tudi mlada raziskovalka Barbara Riman, članica vodstva KPD Bazovica.

M. M.

**6. maj, 17.00:**  
**Vižmarje pri Ljubljani**  
**Mešani pevski zbor KPD Bazovica,**  
**koncert**

Na povabilo ženskega pevskega zbora Svoboda – Vižmarje, ki je naše društvo obiskal lani, bodo pevci Bazovice nastopili s samostojnim koncertom. Program bo s svojim nastopom kot poseben gost popestrila klapa Sklad iz Bakra.



**8. maj, 11.00:**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Bralne urice**



Jasna Zazijal –Marušić bo znova polna volje in energije pričakala svojo četico, v kateri so novi člani vedno dobrodošli. Vabljeni!

**12. maj, 19.00:**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Likovna razstava mladinske skupine**

Članice mladinska skupine Ivona Novaković, Enisa Suljić in Tea Tadej bodo predstavile svoja dela, ustvarjena med štiriletnim izobraževanjem na srednji šoli za umetnostno oblikovanje na Reki.

**13. maj, 19.00:**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Marjan Marinc: Poročil se bom s svojo ženo, režija Marija Gaberšek**

**Gledališka skupina BC, Bovec**

Znano komedijo na amaterskih odrih bo uprizorila gledališka skupina BC (to naj bi v izgovorjavi domačinov pomenilo Bovec) iz Bovca. Skupina je bila ustanovljena leta 2000 in šteje 16 članov. Komedija v karikirani obliki prikazuje vsakdanje težave med zakoncema: stanovanjsko stisko, ljubosumje in še kaj.

**20. maj, 19.00:**  
**Reče pri Celju**  
**MePZ KPD Bazovica, koncert**

MePZ Bazovica pod vodstvom Franja Bravdice bo nastopil na samostojnem koncertu.

**21. maj**  
**Galerija Arsenal, Zadar**  
**Mednarodni dan kulturne različnosti**

**Slovensko kulturno društva Lipa:**  
**program KPD Bazovica, dramsko-recitatorska skupina pod vodstvom Alojza Usenika**

Slavko Arbiter: Bazovica, recitira Božica Stanković,

Rdeča roža, recitira Dragica Rizman

Dom moje mladosti, recitirata Maja in Božica Stanković

Ivan Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica, monolog Alojz Usenik

Zvonimir Bajsić: Glej, kako lepo se začne dan, režija Alojz Usenik, nastopata Lo-redana Jurković in Alojz Usenik

Predstavniki sedmih narodnih manjšin v Zadru se v okviru delovne skupine redno srečujejo od marca lani, njihov namen pa je seznanjati javnost s svojim delovanjem in opozarjati na težave, s katerimi se srečujejo, pa tudi krepiti

posluh za sprejemanje različnih kultur in s tem proces integracije. Na srečanju januarja letos je sklenjeno, da bodo del kulturne dediščine na svojem jeziku predstavili na posebni prireditvi, ki bi pomenila prispevek tem prizadevanjem. Potekala bo v zgodovinskem okolju poslopja Arsenal v samem središču mesta, na povabilo predsednice SKD Lipa Darje Jusup bo slovensko skupnost predstavila dramsko-recitatorska skupina Bazovice pod vodstvom Alojza Usenika.

M. M.

**22. maj, 11.00:**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Bralne urice, vodi Jasna Zazijal-**  
**Marušić**

Bralne urice v organizaciji Sveta slovenske narodne manjšine PGŽ potekajo vsako drugo soboto. Med najbolj zvestimi obiskovalci sta Nikolina in Arian, ki se ob nasvetih tete Jasne pripravljata za nastop na prireditvi ob zaključku kulturne sezone 23. junija.

**25.–28. maj:**  
**Slovenski dom KPD Bazovica**  
**Slovensko združenje Kakanj**

Obiskali nas bodo rojaki iz Kakanja. Stike z njimi je prva navezala planinska skupina, sledila sta dva obiska v BiH, zdaj pa društvo vrača gostoljubje. Obiskovalci si bodo ogledali Reko in okolico ter se dogovorili o nadaljnjih stikih. Predviden je tudi obisk pri mestnih oblasteh in županu.

## NESPREGLEDANO

### Fluminensia slovenica

Kot pravo darilo 60. obletnici delovanja Slovenskega doma KPD Bazovica na Reki prihaja novica, da je manjša, a pomembna reška založba Izdavaški centar Rijeka v program za letos uvrstila knjigo o Slovencih na Reki, Fluminensia slovenica. Ker so mestne oblasti močno oklestile vsote, namenjene kulturi, je izid knjige negotov, saj so odobrena le začetna sredstva. Pričakovati pa je, da se bo v realizacijo vključila tudi organizirana slovenska skupnost. Gre namreč za projekt, ki je izrednega pomena, saj poleg zgodovinskega pregleda vezi med narodoma nakazuje tudi smernice nadaljnega raziskovanja v času, ko slovenstvo na Hrvaškem, predvsem v obmejnem pasu, postaja zanimivo tudi za stroko v RS.

Kot poudarja projektna dokumentacija, je Irvin Lukežić eden najresnejših raziskovalcev mlajše generacije in najboljših poznavalcev reške preteklosti. V rokopisu knjige Fluminensia slovenica je zbral svoje prispevke o raziskovanju slovensko-hrvaških vezi in stičišč v kulturi, književnosti in gospodarstvu v obdobju od srednjega veka do konca 20. stoletja. Besedilo Fluminensia slovenica, po katerem se rokopis imenuje, proučuje predvsem vezi na področju kulture in književnosti, od obdobja Primoža Trubarja, jezuitske gimnazije, Matije Čopa in Janeza Trdine vse do sodobnih literarnih tokov in prevajalstva. Sočasno je pozornost namenjena tudi raziskovanju vloge Rečanov v slovenski kulturni tradiciji.

Temu besedilu v nadaljevanju sledi tema o pomembnih reških Slovincih (Josip Gorup Slavinijski, Josip Premrou) in reških družinah slovenskega porekla (Jellouscheg, Walluschnig, Corossasz idr.) Posebno poglavje obravnava trgovce slovenskega rodu in njihovo vlogo v razvoju reškega gospodarstva. Temu osnovnemu gradivu so dodani krajši zapisi o Valvazorju, Janezu Trdini in Srečku Kosovelu.

Glede na predvideno zasnovo bo delo vsekakor predstavljalo ne samo dragocen vpogled v stoletja tkane slovensko-hrvaške vezi na Reki, ampak tudi dokaz, da prepletanje najrazličnejših stikov v kulturi in gospodarstvu zagotavlja napredek.

M. M.

## IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

### Svet za narodne manjšine RH

Svet za narodne manjšine RH nima svoje spletne strani, obvestila občasno objavlja le na naslovu agencije Stina ([www.stina.hr](http://www.stina.hr)). Na vpogled so med drugim ukrepi, za katere se Svet zavzema po seminarju, ki je marca letos potekal v Zagrebu, organiziral pa ga je v sodelovanju z vladnim Uradom za narodne manjšine.

Svet za narodne manjšine kot ključno telo manjšinske politike na Hrvaškem tako med drugim poziva lokalne in regionalne oblasti, naj uresničijo zakonske obveznosti ter svetom in predstavnikom zagotovijo možnosti za delovanje, kar pomeni sredstva, prostore in delovno

mesto. V tej zvezi naj bi vlada tudi uskladila mandate in naslednje volitve za manjšinske svete razpisala sočasno z lokalnimi, sedanjim članom pa podaljšala mandate. Na seznamu zahtev so med drugim še vpogled v volilni imenik in njegova uskladitev s podatki o ljudskem štetju leta 2001, kritje stroškov delovanja in vzpostavitve teles, pristojnih za manjšinsko politiko na lokalni in regionalni ravni, ter poziv medijem za spremljanje vseh manjšinskih dejavnosti.

Objavljen je tudi razpored sredstev za leto 2006, in sicer po krovnih organizacijah in posameznih društvih. Kot smo že objavili, je Zvezi slovenskih društev za letošnje delovanje skupno odobreno 590.000 kn sredstev, od tega za informiranje 150.000 kn (Novi odmev 64.000 kn, Planika 36.000 kn in mesečnik Informativni bilten-Kažipot? 30.000 kn, režijski stroški 18.000 kn), založništvo 5.000 kn (Istra, Pulj: pesniška zbirka Damijane Pezdirc), in za kulturni amaterizem 435.000 kn (Slovenski dom Zagreb 92.000 kn, Slovensko društvo Triglav, Split 95.000 kn, Dr. France Prešeren, Šibenik 38.000 kn, Slovensko kulturno društvo Lipa, Dubrovnik 20.000 kn, SKD Istra, Pulj 15.000 kn, SKD Snežnik, Lovran 5.000 kn, režijski stroški 60.000 kn). Slovenski dom KPD Bazovica je za kulturni amaterizem prejel skupno 110.000 kn (MePZ 45.000 kn, dramsko-recitatorska skupina 35.000 kn, folklorno-plesna skupina 10.000 kn, za likovne in druge razstave 10.000 kn, literarna skupina in knjižnica 5.000 kn in za gostovanja v društvu 5.000 kn).

Podatki o sredstvih za svete in predstavnike slovenske narodne manjšine bodo objavljeni v naslednji številki Kažipota.

M. M.

## **SKD Lipa, Dubrovnik**

Predsednica dubrovniške Lipe Barbara Njirić je sporočila, da je bila letošnja redna letna skupščina v njihovem društvu tudi volilna. Celotno vodstvo in člani UO so ostali isti (podpredsednica Tanja Baletić in tajnica Majda Sekula), prav tako problemi s prostorom: zaradi obnove hotela Plakir, napovedane za 1. julij, se bo UO na prvo sredo v mesecu zatem sestajal kot včasih – po gostilnah. Napovedali so tudi dejavnost v maju, ko jih bo obiskal MePZ Tabor: 5. maja bo nastop v Cavtatu, dan pozneje v Dubrovniku, v cerkvi Sv. Vlaha (Blaža), konec meseca pa bo v dvorani srednje glasbene šole nastopil mladi kitarist Vojko Vešligaj.

## **SKD Istra, Pulj**

Novo likovno razstavo so v Istri odprli s pesmijo Zdomec Slavka Arbitra. Recitirala jo je nova tajnica Jasmina Ilić Draković, ki v društvu poučuje tudi slovenski jezik. Razstavo je pripravil član društva, umetnostni zgodovinar Oto Širec, na ogled pa so kipi in slike članov mariborskega društva likovnih umetnikov, akademskega kiparja Marjana Mirta in akademskega slikarja Vinka Šesta.

## **AKTUALNO**

**Velev poslanik RS v RH prof. dr. Milan Orožen Adamič je na prošnjo Kažipota odgovoril na nekaj vprašanj**

Vtise o prvih mesecih bivanja na Hrvaškem je po svojih dosedanjih izkušnjah strnil v oceno, da so »od-

nosi med državama zelo intenzivni in razvejani na vseh področjih. Še posebej intenzivno je sodelovanje na gospodarskem in kulturnem področju, k čemur veliko pripomore tudi aktivnost slovenskih društev na Hrvaškem. Seveda so tudi odprta vprašanja, za katera pa upamo, da se bodo čim prej razrešila v obojestransko zadovoljstvo. Položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem se krepi, postaja vse bolj aktivna in prepoznavna. To potrjuje intenzivno kulturno udejstvovanje slovenskih društev v lokalnih okoljih in ustanavljanje novih slovenskih društev in društev slovensko-hrvaškega prijateljstva. Seveda pa ostajajo odprta nekatera vprašanja glede slovenske skupnosti na Hrvaškem, ki jih bomo skušali reševati v dogovoru s hrvaško stranjo.«

Ena najočitnejših težav, s katerimi se srečujejo slovenska društva, je po njegovem mnenju prostorska stiska nekaterih društev: »Seznajen sem s težavami, ki jih imajo v Splitu, Dubrovniku, Zadru in še kje. O tem problemu so obveščeni tudi pristojni organi v Ljubljani. Zagotovimo lahko, da bo veleposlaništvo v sodelovanju s pristojnimi v Ljubljani storilo vse, da se omenjena problematika reši v primernem času.«

Nedavno sprejeti Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja veleposlanik ocenjuje »kot pomemben dogodek in velik korak naprej za vse Slovence, ki živijo zunaj meja RS. Zakon celovito in sistematično ureja vrsto vprašanj in razmerij, ki so bila do sedaj odprta in ki so pomembna tudi za delovanje slovenske skupnosti na Hrvaškem.«

Seveda ni šlo brez vprašanja, kdaj bomo lahko spremljali program slovenskega radia in TV, tudi glede na to, da je RS leta 2002 sprejela poseben zakon. Veleposlanik se pridružuje našim željam: »Glede možnosti spremljanja slovenskega radia in TV v Kvarnerju in Istri pa lahko povem le to, da je želja nas vseh, da se to čim prej uresniči.«

### **Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja**

Državni zbor RS je 4. aprila sprejel Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, ki določa pravice slednjih in opredeljuje njihove odnose z RS. Kot Slovenci v zamejstvu so navedeni pripadniki avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, kot Slovenci po svetu pa zdomci in izseljenci, ki bivajo v sosednjih državah zunaj območja, opredeljenega kot slovensko zamejstvo in v preostalih evropskih ter neevropskih državah.

Zakon se nanaša na Slovence v zamejstvu in po svetu, ki imajo različne statuse: tiste, ki imajo državljanstvo RS, status Slovenca brez državljanstva RS ali so brez državljanstva RS in brez statusa. Novost zakona je med drugim imenovanje ministra brez listnice, zadolženega za to področje, vendar šele v prihodnjem vladnem mandatu, to je čez dobri dve leti (če bodo s tem seveda soglašali vladajoči po prihodnjih volitvah).

Slovensko zamejstvo na Hrvaškem – kot je razvidno v nadaljevanju besedila, ki zadeva sestavo Sveta za Slovence v zamejstvu – obsega območje Zagreba in sedmih ob-

mejnih županij (Zagrebske, Istrske, Primorsko-goranske, Karlovške, Krapinsko-zagorske, Varaždinske in Medžimurske).

Zakonsko besedilo med drugim predvideva ustanovitev Sveta za Slovence v zamejstvu, ki bo posvetovalno telo, pristojno tudi za izdelavo strategije RS do Slovencev v zamejstvu, v tem okviru pa je pričakovati določitev politike do čezmejnega prostora. Člane Sveta, ki predstavljajo Slovence v zamejstvu, predlagajo predsedniku vlade RS v imenovanje reprezentativne organizacije avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah (o tem, katere slovenske politične organizacije in organizacije civilne družbe so reprezentativne, bo odločal urad, op. ur.) V Svetu bosta dva predstavnika avtohtone slovenske narodne skupnosti na Hrvaškem, katere pripadniki prebivajo v sedmih obmejnih županijah RH in na območju Mesta Zagreb.

Svet za Slovence po svetu pa v svoji sestavi med drugimi predvideva tudi štiri predstavnike Slovencev, živečih v evropskih državah, pri čemer sta dva predstavnika slovenskih izseljencev, živečih v državah nekdanje Jugoslavije.

Status Slovenca brez slovenskega državljanstva: o pridobitvi odloča na prvi stopnji urad, status pa v RS zagotavlja posebne pravice in ugodnosti, med drugim prednost pri zaposlovanju in pravico do pridobitve lastninske pravice na nepremičninah pod enakimi pogoji, ki veljajo za državljane RS.

Omenjeni status lahko pridobi tisti posameznik, ki je slovenskega rodu in aktiven v organizacijah Slovencev zunaj RS ter izpolnjuje še nekatere druge pogoje, pri čemer ni nujno, da njegovi predniki izhajajo z območja današnje RS. Prosilec vloži vlogo za priznanje statusa na diplomatsko-konzularnem predstavništvu RS ali na uradu, med drugim pa mora priložiti pisno dokazilo o slovenskem poreklu, aktivnostih v slovenskih organizacijah ali vezeh z RS.

## SLOMAK

Zadovoljstvo nad sprejemom zakona izraža Slovenska manjšinska koordinacija SLOMAK, ki združuje sedem krovnih organizacij iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške. V tiskovnem sporočilu, objavljenem 4. aprila, je med drugim rečeno, da bo s tem »postavljen temelj, na katerem graditi novo, sodobnejšo vizijo slovenske prisotnosti v širšem kontekstu evropskega povezovanja«. Sporočilo omenja in pozitivno ocenjuje tudi nedavni obisk SLOMAK-a v Bruslju in ob tem napoveduje nadaljnje »evropske« pobude tudi v prihodnjih mesecih na ravni Evropske komisije in Sveta Evrope. Dokumentarno-informativno razstavo, ki so jo pripravili za obisk v Bruslju, nameravajo odpreti še v Ljubljani, pozneje pa drugod po zamejstvu.

Prošnja, da oceni obisk v Bruslju in Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, je bila 7. aprila poslana na naslov Zveze slovenskih društev na Hrvaškem oz. njenemu predsedniku Darku Šoncu, a do ključka številke odgovor ni prispel.

**Besedilo Zakona je na ogled na spletni strani Urada [www.uszs.gov.si](http://www.uszs.gov.si) (zakonodaja), vsi zainteresirani pa zanj lahko tudi zaprosijo na naslov elektronske pošte urednice Kažipot ali tel. 091 593 6086.**

## ŠTUDIJ V SLOVENIJI

### ŠTIPENDIJE ZA POTOMCE SLOVENSKEGA RODU

**Rok za oddajo prošenj je 31. maj!**

Vlada RS je zaradi prevelikega števila prijav glede na število mest omejila vpis predvsem na družboslovnih študijskih programih treh univerz.

Znani so podatki o prijavah tujcev, več na spletni strani [www.univpis.lj](http://www.univpis.lj) ali ob sredah 10.00-12.00, tel.: 324 321, 091 593 6086.

### OBVESTILO

**Hrvaških spričeval ni treba prevajati**

## RAZPISI ZA ŠTIPENDIJE

**Razpisi so na naslednjih spletnih straneh:**

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo:

<http://www.mvzt.gov.si/index.php?id=470>

in Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja CMEPIUS: [http://www.cmepius.si/DRUGO/Bilateralne\\_stipendije](http://www.cmepius.si/DRUGO/Bilateralne_stipendije)

**Koristne informacije in različni razpisi so na spletnih straneh:**

Ad-Futura: <http://www.ad-futura.si/>

Srce: <http://srce.kiss.si/>

## **FULBRIGHTOVE ŠTIPENDIJE** **Š. L. 2007/08**

Postdoktorske štipendije za program, ki vključuje tako predavanja kot raziskovalno delo

(štiri do pet petmesečnih štipendij). Dve do tri devetmesečne študentske raziskovalne štipendije. Ob predložitvi prošnje morajo kandidati imeti magisterij ali biti vključeni v neposredni doktorski študij. Pogoj za prijavo je državljanstvo RS.

**Rok za prijavo je 26. maj 2006.** Podrobne informacije so na spletni strani veleposlaništva ZDA: [http://www.slovenia.usembassy.gov/fulbright\\_scholarship.html](http://www.slovenia.usembassy.gov/fulbright_scholarship.html)

## **PROGRAM MLADINA – EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA (EVS)**

Španija, Nemčija, Italija, Francija ... brez stroškov! Prostovoljna aktivnost, umetnost in kultura, šport, okoljevarstvo, otroci, civilna zaščita ... Brezplačno jezikovno usposabljanje, žepnina, novi izzivi, nova prijateljstva. Program MLADINA omogoča mladim, da postanejo prostovoljci v drugi državi za omejeno časovno obdobje od 6 do 12 mesecev. Prostovoljno opravljanje del in nalog je mogoče na področjih varstva okolja, umetnosti in kulture, aktivnosti z otroki, mladimi ali ostarelimi osebami, kulturne dediščine, športnih in drugih priložnostnih aktivnosti.

Nacionalni koordinator programa

MLADINA je Zavod Movit, več informacij na spletni strani [www.ff.uni-lj.si](http://www.ff.uni-lj.si), pod razdelkom Mednarodno sodelovanje, Razpisi za študente; <http://www.movit.si/>; <http://mladina.movit.si/>

## **POLETNA ŠOLA BOVEC 2006:** **Vodilna tema MORJE** **16. 8. - 30. 8. 2006**

Poleg jezikovnih tečajev (slovenščina, furlanščina, italijanščina, nemščina, hrvaščina) bodo potekale različne delavnice in organizirani bodo izleti. Šolo financirajo avstrijsko Zvezno ministrstvo za izobraževanje, znanost in kulturo, univerze v Celovcu, Ljubljani, Mariboru, Trstu, Vidmu, Univerza na Primorskem ter Austrian Science and Research Liaison Office Ljubljana. Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju dodeljuje dve štipendiji za poletno šolo Bovec 2006. **Rok za prijavo in oddajo prošenj je 26. 5. 2006**, Katja Cerjak, tel: 00 386 1 2418 590, E-naslov: [katja.cerjak@uni-lj.si](mailto:katja.cerjak@uni-lj.si). Več: <http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/slovenistika>, mednarodno sodelovanje, prijavnica: <http://www.uni-lj.si/Mednarodna/PrijavnicaBovec06.doc>, program: [www.uni-lj.si/Mednarodna/Bovec2006.pdf](http://www.uni-lj.si/Mednarodna/Bovec2006.pdf)

## **POLETNA ŠOLA SLOVENŠČINE** **29. julij - 12. avgust 2006** **Dijaški dom Srednje šole za gostinstvo in turizem Radenci**

PŠ bo potekala od 29. julija do 12. avgusta, organizira jo Zavod RS za šolstvo, ki je v sodelovanju s Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani pripravil tudi pro-

gram. Šolo financira Ministrstvo za šolstvo in šport, ki bo podelilo tudi nekaj štipendij. Prijavijo se lahko otroci in mladostniki od 7. do 17. leta. Zabavne in aktivne počitnice bodo priložnost za spoznavanje športno-rekreacijskih, naravno-geografskih, zgodovinskih, kulturnih in turističnih značilnosti severovzhodnega dela Slovenije.

**Prijavnice in vloge za štipendije pošljite do 30. maja 2006 na Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana (pripis za Dragico Motik). Informacije ob sredah 10.00-12.00, tel.: 324 321 in 091 593 6086 ter na spletni strani [www.zrss.si](http://www.zrss.si)**

## **10. TABOR ZA OTROKE SLOVENSKEGA RODU**

**30. julij - 6. avgust 2006**

**Mladinsko letovišče in zdravilišče Debeli rtič**

Svetovni slovenski kongres - Slovenska konferenca organizira počitnice za otroke od 12 do 17 let. Pričakovati je približno petdeset otrok iz različnih držav: Italije, Avstrije, Švice, Nemčije, Bosne, Hrvaške in Srbije. Znanje slovenščine ni nujno. Mladi bodo v medsebojnem druženju odkrivali in spoznavali kulturno in naravno dediščino Slovenije, utrjevali znanje slovenščine, se učili slovenskih pesmi, spoznavali običaje in se preizkušali v različnih športnih igrah.

**Prijavnice pošljite do 25. maja, informacije na spletni strani [www.slokongres.com](http://www.slokongres.com) ali v društvu ob sredah 10.00-12.00, tel.: 324 321, 091 593 6086 in 00386 1 24 28 552.**

## **PLANINSKI TABOR NA POKLJUKI, 8. - 15. julij**

**Damjan Pipan: Seminar za vodstvo planinskih taborov**

PD Snežnik iz Ilirske Bistrice že 6. leto zapored organizira planinski tabor za otroke od 1. razreda osnovne do 3. razreda srednje šole. Organizacija in potek tabora sta od letos prepuščena nam, mladim vodičem. Na seminar sva se z Andrejem prijavila na predlog vodstva PD Snežnik, da bi pridobila več izkušenj na tem področju.

V Ilirski Bistrici so naju čakali prijatelji iz PD Snežnik in skupaj smo nadaljevali pot proti Piranu. Tečaj bi moral potekati v prostorih PUS Bavšica, a so ga zaradi slabega vremena preselili v Piran; tam so nas namestili v nove spalnice OŠ Cirila Kosmača. Po prihodu vseh udeležencev seminarja smo prvi večer ob družabnih igrah preživeli v spoznavanju drug drugega. Seminar se je uradno začel naslednjega dne, dopoldne s predavanji o vodenju in organizaciji tabora, v odmoru pa smo si ogledali šolo. Popoldanski del se je nadaljeval z delavnico, v skupinah smo sami skušali izdelati osnovni načrt tabora. Lokacijo, vsebino in udeležence smo si zamislili. Sledila je analiza rezultatov in razprava. Zvečer smo se odpravili v središče mesta, se sprehodili in si ogledali obzidje. Seminar se je končal v nedeljo, ko smo prejeli potrdila o udeležbi. Izmenjali smo kontakte, če bi kdo potreboval pomoč ali nasvet.

Na seminarju smo izpolnili namen: izmenjali smo izkušnje z drugimi, bolj ali manj prekaljenimi vodite-



lji, in dobili veliko idej za program tabora.

Seminar nas je spodbudil, da začnemo priprave na naš tabor. Letos bo potekal pod Triglavom, na Pokljuki, od 8. do 15. julija. Informacije: Damjan Pipan in Andrej Grljica, planinska skupina. Prevod M.M.

## **PODJETNIŠKE DELAVNICE in TEKMOVANJE ZA NAJBOLJŠO POSLOVNO IDEJO**

Ljubljanski univerzitetni inkubator LUI v sodelovanju s Tehnološkim parkom Ljubljana TP-Lj in Centrom za razvoj malega gospodarstva CRMG letos znova organizira tri podjetniške delavnice in tekmovanje za najboljšo poslovni idejo. Več: [www.uni-lj.si](http://www.lui.uni-lj.si) in <http://www.lui.uni-lj.si/inkubator.asp>

## **NAGRADNI NATEČAJ**

**Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu**

### **4. nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela na temo Slovencev v zamejstvu in po svetu**

Za področje zamejstva je prvo nagrado prejela mag. Valerija Perger za magistrsko delo z naslovom Položaj in vloga slovenske jezika v narodnostni šoli v Porabju na Madžarskem: sociolingvistična presoja porabskega modela manjšinskega izobraževanja, dve drugi nagradi sta podeljeni Irene Obreza in Lari Komar. Za področje izseljenstva so nagrade prejele mag. Saška Štumberger, mag. Mojca Moškon Mešl in Maja Pavšič.

Aktualno pripravila in uredila  
Marjana Mirković

## **Majda Sepe 1937–2006** **Poslovila se je najboljša slovenska šansonjerka**



[www.rtvsl.si](http://www.rtvsl.si)

V 69. letu starosti je po hudi boleznini umrla ena najvidnejših pevk zlatega obdobja slovenske popevke, Majda Sepe, rojena 2. julija 1937 v Ljubljani. Med njenimi uspešnicami so Clovek, ki ga ni, Med iskrenimi ljudmi, Uspavanka za mrtve vagabunde, Pismo za Mary Brown, Ribič me je ujel in Suštarski most. Ravno lani januarja sta z možem Mojmirjem Sepetom izdala dvojni album Sepe, Majda & Mojmir: S teboj, ki ga je Majda poklonila spominu na takrat preminulo prijateljico in pevko Marjano Deržaj. Obe sta veliko prispevali k slovenski zabavni glasbi po drugi svetovni vojni.

Skupaj z Deržajevo sta sodili v generacijo Jelke Cvetežar, Elde Viler, Rafka Irgoliča in Nina Robiča, ki so s skladatelji Juretom Robežnikom, Mojmirjem Sepetom, Bojanom Adamičem in drugimi prispevali k slovesu slovenske zabavne glasbe v šestdesetih in sedemdesetih letih.

Med svojo pevsko kariero se je poskusila tudi v filmski umetnosti, saj je leta 1973 zaigrala v filmu Begunec, leta 1969 v Sedmini – Pozdravi Marijo, leto poprej pa v televizijski seriji Mija Sou. ([www.rtvsl.si](http://www.rtvsl.si))



Foto Došen





**Križ križev**, razstava Eduard Pavlović

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH  
Savska 41, 10 000 Zagreb

Veleposlanik:

**prof. Milan Orožen Adamič**

Uradne ure:

ponedeljek - petek od 09.00 do 12.00

tel.: (01) 63 11 000, (01) 63 11 011,

faks: (01) 61 77 236,

el. pošta: [vzg@mzz-dkp.gov.si](mailto:vzg@mzz-dkp.gov.si)

konzularni oddelek: tel.: (01) 63 11 014 ,

faks: (01) 61 21 511

**Konzularni dan na Reki:**

Slovenski dom KPD Bazovica

Ul. Podpinjol 43:

**07.06. 2006: 10.00-13.00, 16.00-18.00**

# ALMANAH

---

---

---

# GRADA

---

---

---

# SUŠAKA

---

---

---

## SLOVENSKO IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO »SIMON GREGORČIČ«

Društvo je osnovano godine 1927. Svrha je društvu nacionalna i kulturna, a osobito da među svojim članovima održava nacionalnu svijest. Pretsjednik društva je g. Vidić Rudolf, blagajnik g. S. Lovrenčić. Upravni odbor sastoji se od pretsjednika, potpretsjednika, tajnika, blagajnika i 6 odbornika. Društvo broji oko 100 članova. Prostorije društva nalaze se u Račkoga ulici br. 40.

Letos mineva 100 let od smrti slovenskega pesnika Simona Gregorčiča. Njegova znamenita rokopisna pesniška zbirka Poezije je že ob prvem izidu 1882 dobila ime Zlata knjiga in poleg Prešernovih Poezij postala najbolj priljubljena in največkrat ponatisnjena slovenska pesniška zbirka.

Pomena Simona Gregorčiča so se zavedali tudi rojaki na Sušaku in po njem že leta 1927 imenovali svoje društvo. Kažipot se za dragocene podatke in objavo iz Almanaha za leto 1934 zahvaljuje Dušanki in Tomislavu Gržeta ter ob tej priložnosti poziva vse, ki imajo v družinskem arhivu podobno gradivo, da nam ga odstopijo za objavo.

Urednica